

فصل اول - مواد عمومی

ماده 1 - دادگاههای نظامی به جرائم مربوط به وظائف خاص نظامی و انتظامی کلیه افراد زیر که در این قانون به اختصار «نظامی» خوانده می‌شوند رسیدگی می‌کنند:

الف - کارکنان ستادکل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و سازمانهای وابسته.

ب - کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران و سازمانهای وابسته.

ج - کارکنان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و سازمانهای وابسته و اعضای بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

د - کارکنان وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای وابسته.

ه - کارکنان مشمول قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.

و - کارکنان وظیفه از تاریخ شروع خدمت تا پایان آن.

ز - محصلان - موضوع قوانین استخدامی نیروهای مسلح - مراکز آموزش نظامی و انتظامی در داخل و خارج از کشور و نیز مراکز آموزش وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

ح - کسانی که به طور موقت در خدمت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران هستند و طبق قوانین استخدامی نیروهای مسلح در مدت مزبور از اعضاء نیروهای مسلح محسوب می‌شوند.

تبصره 1 - جرائم نظامی و انتظامی کارکنان مذکور که در سازمانهای دیگر خدمت می‌کنند در دادگاههای نظامی رسیدگی می‌شود.

تبصره 2 - رهائی از خدمت مانع رسیدگی به جرائم زمان اشتغال نمی‌شود.

ماده 2 - دادگاه نظامی مکلف است در مواردی که مجازات جرمی در این قانون ذکر شده است به استناد این قانون حکم صادر نماید. اعمال تخفیف و تبدیل نیز به موجب همین قانون خواهد بود.

تبصره - در مواردی که مجازات جرمی در این قانون ذکر نشده باشد چنانچه رسیدگی به آن جرم در صلاحیت دادگاه نظامی باشد، دادگاه نظامی طبق قانون مربوط به آن جرم، تعیین کیفر می نماید و اعمال تخفیف و تبدیل نیز به موجب همان قانون خواهد بود.

ماده 3 - در کلیه مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «تا دو سال» است دادگاه می تواند در صورت وجود جهات مخففه مجازات حبس را تا یک سوم حداقل مجازات قانون جرم تخفیف داده و یا به یکی از مجازاتهای ذیل متناسب با مجازات اصلی تبدیل نماید:

الف - در مورد کارکنان پایور:

1 - کسر حقوق و مزایا به میزان یک چهارم از شش ماه تا یک سال.

2 - جزای نقدی از دو میلیون (2 000 000) ریال تا بیست میلیون (20 000 000) ریال.

3 - محرومیت از ترفیع از سه ماه تا یک سال.

4 - انفصال موقت از خدمت از سه ماه تا شش ماه.

5 - منع اشتغال به خدمت در يك نقطه يا نقاط معين از شش ماه تا يك سال.

ب - در مورد كاركنان وظيفه:

1 - اضافه خدمت از دو ماه تا چهار ماه.

2 - جزاي نقدي از يك ميليون (1 000 000) ريال تا ده ميليون (10 000 000) ريال.

3 - منع اشتغال به خدمت در يك نقطه يا نقاط معين حداقل به مدت شش ماه و حداكثر تا پايان خدمت وظيفه و در صورتي كه باقيمانده خدمت دوره ضرورت کمتر از شش ماه باشد دادگاه مي تواند مدت باقيمانده را مورد حكم قرار دهد.

تبصره 1 - در صورت محكوميت به منع اشتغال به خدمت در يك نقطه يا نقاط معين، تعيين محل خدمت جديد به عهده يگان يا سازمان مربوط مي باشد.

تبصره 2 - در کلیه جرائمی که مجازات قانون حبس تا سه ماه می‌باشد، قاضی مکلف به تبدیل مجازات حبس به جزای نقدی می‌باشد.

ماده 4 - در کلیه مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «بیش از دو سال تا پنج سال» است دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مخففه، مجازات حبس را تا یک سوم حداقل مجازات قانون جرم تخفیف دهد و یا به یکی از مجازاتهای ذیل متناسب بامجازات اصلی تبدیل نماید:

الف - در مورد کارکنان پایور:

1 - جزای نقدی از ده میلیون (10 000 000) ریال تا پنجاه میلیون (50 000 000) ریال.

2 - محرومیت از ترفیع از شش ماه تا دو سال.

3 - تنزیل یک درجه و یا رتبه.

4 - انفصال موقت از شش ماه تا یک سال.

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

1 - جزای نقدی از پنج میلیون (5 000 000) ریال تا سی میلیون (30 000 000) ریال.

2 - اضافه خدمت از سه ماه تا شش ماه.

ماده 5 - در تمام مواردی که حداکثر مجازات حبس در این قانون «بیش از پنج سال» است دادگاه می‌تواند در صورت وجود جهات مخففه، مجازات حبس را تا یک سوم حداقل مجازات قانون جرم تخفیف و یا به یکی از مجازاتهای ذیل متناسب با مجازات اصلی تبدیل نماید:

الف - در مورد کارکنان پایور:

1 - جزای نقدی از سی میلیون (30 000 000) ریال تا یکصد میلیون

(100 000 000) ریال.

2 - محرومیت از ترفیع از دو سال تا چهار سال.

3 - تنزیل یک تا دو درجه و یا رتبه.

4 - انفصال موقت به مدت يك سال.

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

1 - جزای نقدی از ده میلیون (10 000 000) ریال تا پنجاه میلیون (50 000 000) ریال.

2 - اضافه خدمت از شش ماه تا يك سال.

ماده 6 - در هر مورد که کارکنان وظیفه به اضافه خدمت محکوم می‌شوند، کلیه مقررات مربوط به خدمت از جمله مقررات کیفری و انضباطی نیروهای مسلح در زمان تحمل اضافه خدمت درباره آنان جاری است.

ماده 7 - در مواردی که در این قانون مجازاتهای دیگری غیر از حبس به عنوان مجازات اصلی پیش بینی شده در صورت وجود جهات مخففه، به شرح زیر قابل تبدیل و تخفیف می‌باشد:

الف - مجازات اخراج از خدمت یا انفصال دائم از خدمت و یا خدمات دولتی به تنزیل دو درجه و یا رتبه.

ب - مجازات تنزیل دو درجه یا رتبه به تنزیل یک درجه یا رتبه.

ج - مجازات تنزیل یک درجه یا رتبه به شش ماه تا دو سال محرومیت از ترفیع.

د - مجازات جزای نقدی یا انفصال موقت یا محرومیت از ترفیع یا اضافه خدمت تا نصف حداقل مجازات قانون آن.

ه - مجازات شلاق تعزیری به یک میلیون (1 000 000) ریال تا ده میلیون (10 000 000) ریال جزای نقدی.

ماده 8 - در مواردی که تخفیفهای مقرر در مواد (3)، (4) و (5) این قانون در خصوص مجازات حبس اعمال می‌شود، دادگاه نمی‌تواند آن را به استناد ماده (7) این قانون مجدداً تخفیف دهد.

ماده 9 - جهات مخففه مندرج در این قانون همان جهات مخففه قانون مجازات اسلامی مصوب 1370.9.7 است.

ماده 10 - ملاك تعيين صلاحيت دادگاههاي نظامي، مجازات اصلي جرم است و توأم بودن حبس با مجازاتهاي ديگر و همچنين تبديلي تأثيري در صلاحيت ندارد.

ماده 11 - دادگاههاي نظامي مي‌توانند به درخواست محكوم عليه و پيشنهاددادستان و رعايت مقررات مربوط به زندان باز و نيمه باز مدت حبس وي را كه بيش از يكسال نباشد به حبس با خدمت تبديل نمايند. در اين صورت محكومان مذكور به يگان مربوط يا مراكزي كه نيروهاي مسلح براي خدمت تعيين مي‌كنند معرفي شده و پس از پايان خدمت روزانه در بازداشتگاه يگان يا مركزي كه تعيين شده نگهداري مي‌شوند.

تبصره - مقررات اجرائي حبس با خدمت، نحوه هماهنگي با فرمانده مربوط و وضعيت خدمتي اين گونه افراد به موجب دستورالعملي خواهد بود كه ظرف مدت سه ماه پس از تصويب اين قانون توسط سازمان قضائي نيروهاي مسلح با همكاري ستاد كل نيروهاي مسلح تهيه و به تصويب رئيس قوه قضائيه خواهد رسيد.

ماده 12 - اعضاي ثابت نيروهاي مسلح كه به موجب احكام قطعي دادگاهها در جرائم عمدي به مجازاتهاي زير محكوم مي‌شوند از زمان قطعيت حكم از خدمت اخراج مي‌گردند:

الف - محکومیت یا محکومیت‌های (در صورت تعدد) به حبس غیر تعلیقی زائد بر پنج سال.

ب - محکومیت به حدود.

ج - محکومیت به سبب ارتکاب جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور.

د - محکومیت به قصاص نفس یا قطع عضو.

تبصره 1 - در صورت وجود شرایط خاص خدمتی و عدم مصلحت اخراج از خدمت با تقاضای فرمانده مربوط یا دادستان، دادگاه می‌تواند با ذکر دلایل و تصریح در متن حکم، اجرای اثر تبعی حکم را طبق مقررات مربوط به تعلیق در قانون مجازات اسلامی مصوب 1375.3.2 معلق نماید.

تبصره 2 - به خدمت اعضای پیمانی یا قراردادی نیروهای مسلح به محض قطعی شدن محکومیت‌های فوق پایان داده خواهد شد.

تبصره 3 - در صورتی که کارکنان پایور نیروهای مسلح به حبس از دو سال تا پنج سال محکوم شوند، اخراج از خدمت (انفصال، بازخریدی

و یا بازنشستگی) باتوجه به نوع جرم و بارعایت مقررات استخدامی نیروهای مسلح با رأی کمیسیونهای انضباطی نیروهای مسلح خواهد بود.

ماده 13 - عفو محکومان نظامی شامل آثار تبعی آن نمی‌گردد مگر اینکه تصریح شده باشد.

ماده 14 - افسران و درجه داران وظیفه و کارکنان پیمانی که خدمت وظیفه خود را به اتمام نرسانده‌اند چنانچه به علت ارتکاب جرائم عمدی به یکی از مجازاتهای مذکور در ماده (12) این قانون محکوم شوند بقیه خدمت وظیفه خود را پس از اجرای مجازات با دودرجه یا رتبه پایین‌تر به صورت خدمت وظیفه انجام خواهند داد.

ماده 15 - دادگاههای نظامی می‌توانند در جرائم تعزیری و بازدارنده علاوه بر تعیین مجازات، به عنوان تتمیم حکم، متهم را به یکی از مجازاتهای ذیل محکوم نمایند:

الف - در مورد کارکنان پایور:

1 - منع اشتغال به خدمت در نقطه یا نقاط معین از سه ماه تا دو سال.

2 - محرومیت از ترفیع از سه ماه تا يك سال.

ب - در مورد کارکنان وظیفه:

1 - اضافه خدمت حداکثر به مدت سه ماه.

2 - تنزیل يك درجه افسران و درجه داران وظیفه.

3 - منع اشتغال به خدمت در نقطه یا نقاط معین حداقل به مدت سه ماه و حداکثر تا پایان مدت خدمت وظیفه و در صورتی که باقیمانده خدمت دوره ضرورت کمتر از سه ماه باشد دادگاه می تواند مدت باقیمانده را مورد حکم قرار دهد.

تبصره - در هر مورد که دادگاه از مجازاتهای فوق به عنوان مجازات اصلی استفاده نموده یا مجازات حبس را به یکی از موارد فوق تبدیل کرده باشد نمی تواند همان مجازات را به عنوان مجازات تکمیلی مورد حکم قرار دهد.

ماده 16 - حداکثر محرومیت به انفصال موقت در مورد کارکنان پایور نیروهای مسلح يك سال است و محکومان به این مجازات از حقوق بدون کاری مطابق مقررات استخدای مربوط استفاده خواهند کرد.

فصل دوم - جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی

ماده 17 - هر نظامی که برنامه براندازی به مفهوم تغییر و نابودی اساس نظام جمهوری اسلامی ایران را طراحی یا بدان اقدام نموده و به این منظور جمعیتی تشکیل دهد یا اداره نماید یا در چنین جمعیتی شرکت یا معاونت مؤثر داشته باشد محارب محسوب می شود.

ماده 18 - هر يك از اشخاص مذکور در ماده (17) قبل از كشف توطئه و دستگيري، توبه نماید و خود را به مأموران معرفی کند و اطلاعاتش را در اختیار بگذارد به نحوی که توبه وی در دادگاه محرز شود حد محاربه از او ساقط شده و چنانچه اقدام مرتکب موجب اخلال در نظم و صیانت و امنیت جامعه یا بیم تجری وی یا دیگران گردد، به حبس از يك تا پنج سال محکوم خواهد شد و در صورتی که مرتکب جرم دیگری شده باشد به مجازات آن جرم نیز محکوم می شود.

ماده 19 - هر نظامی که به منظور برهم زدن امنیت کشور (ایجاد رعب، آشوب و قتل)، جمعیتی با بیش از دو نفر تشکیل دهد یا اداره کند، چنانچه محارب شناخته نشود به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می گردد. اعضای جمعیت که نسبت به اهداف آن آگاهی دارند در صورتی که محارب شناخته نشوند به دو تا پنج سال حبس محکوم می گردند.

ماده 20 - هر نظامی که به نحوی از انحاء برای جدا کردن قسمتی از قلمرو حاکمیت جمهوری اسلامی ایران یا برای لطمه وارد کردن به تمامیت ارضی یا استقلال کشور جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید به مجازات محارب محکوم می‌شود.

ماده 21 - نظامیانی که مرتکب جرائم زیر شوند چنانچه ارتکاب جرم آنان به منظور براندازی نظام و همکاری با دشمن باشد به مجازات محارب و در غیر این صورت به سه تا پانزده سال حبس تعزیری محکوم می‌گردند:

الف - هر نظامی که افراد تحت فرماندهی خود یا پایگاه یا محلی که حفاظت آن به عهده او سپرده شده یا تأسیسات و تجهیزات و ساز و برگ نظامی یا نقشه‌ها و اسناد و اسرار نظامی و نظائر آنها را به دشمن تسلیم یا افشاء نماید.

ب - هر نظامی که برای انجام مقاصد دشمن با او تبانی کند.

ج - هر نظامی که برای دولت در حال جنگ با ایران یا برای گروه‌ها یا دستجات محارب و مفسد جمع‌آوری نیرو یا کمک نماید یا سایر افراد را به الحاق به دشمنان یا محاربان و مفسدان اغوا و تشویق کند یا عملاً وسائل الحاق آنان را فراهم آورد.

ماده 22 - هر نظامي كه عليه نظام جمهوري اسلامي ايران اقدام مسلحانه نمايد، محارب محسوب مي‌شود.

ماده 23 - هر نظامي كه نظاميان يا اشخاصي را كه به نحوي در خدمت نيروهاي مسلح هستند اجبار يا تحريك به فرار يا تسليم يا عدم اجراي وظائف نظامي كند يا موجبات فرار را تسهيل يا با علم به فراري بودن، آنان را مخفي نمايد در صورتي كه به منظور براندازي حكومت يا شكست نيروهاي خودي در مقابل دشمن باشد به مجازات محارب والا به حبس از سه تا پانزده سال محكوم مي‌شود.

ماده 24 - افراد زير جاسوس محسوب و به مجازاتهاي ذيل محكوم مي‌شوند:

الف - هر نظامي كه اسناد يا اطلاعات يا اشياي داراي ارزش اطلاعاتي را در اختيار دشمن و يا بيگانه قرار دهد و اين امر براي عمليات نظامي يا نسبت به امنيت تاسيسات، استحکامات، پايگاهها، كارخانجات، انبارهاي دائمي يا موقتي تسليحاتي، توقفگاههاي موقت، ساختمانهاي نظامي، كشتيها، هواپيماها يا وسائل نقليه زميني نظامي يا امنيت تاسيسات دفاعي کشور مضر باشد به مجازات محارب محكوم خواهد شد.

ب - هر نظامي كه اسناد يا اطلاعات براي دشمن يا بيگانگان تحصيل کرده، به هر دليلي موفق به تسليم آن نشود به حبس از سه تا پانزده سال محكوم مي‌گردد.

ج - هر نظامي كه اسرار نظامي، سياسي، امنيتي، اقتصادي و يا صنعتي مربوط به نيروهاي مسلح را به دشمنان داخلي يا خارجي يا بيگانگان يا منابع آنان تسليم و يا آنان را از مفاد آن آگاه سازد به مجازات محارب محكوم خواهد شد.

د - هر نظامي كه براي به دست آوردن اسناد يا اطلاعات طبقه بندي شده، به نفع دشمن و يا بيگانه به محل نگهداري اسناد يا اطلاعات داخل شود، چنانچه به موجب قوانين ديگر مستوجب مجازات شديدتري نباشد به حبس از دو تا ده سال محكوم مي‌گردد.

تبصره - هر نظامي كه عالماً و عامداً فقط به صورت غيرمجاز به محل مذکور وارد شود به حبس از شش ماه تا سه سال محكوم مي‌گردد.

ه - هر بيگانه كه براي كسب اطلاعات به نفع دشمن به پايگاهها، كارخانجات، انبارهاي تسليحاتي، اردوگاههاي نظامي، يگانهاي نيروهاي مسلح، توقفگاههاي موقتي نظامي، ساختمانهاي دفاعي نظامي و وسائط نقليه زميني، هوائي و دريائي وارد شده يا به محلهاي

نگهداري اسناد يا اطلاعات داخل شود به اعدام و در غير اين صورت به حبس از يك تا ده سال محكوم مي‌گردد.

تبصره 1 - هرکس در جرائم جاسوسي با نظاميان مشارکت نمايد به تبع مجرمان اصلي نظامي در دادگاههاي نظامي محاکمه و به همان مجازاتي که براي نظاميان مقرر است محكوم مي‌شود.

تبصره 2 - معاونت در امر جاسوسي و يا مخفي نمودن و پناه دادن به جاسوس جرم محسوب و مرتکب به تبع مجرمان اصلي نظامي در دادگاههاي نظامي محاکمه و در مواردی که مجازات جاسوس مجازات محارب و يا اعدام است به حبس از سه سال تا پانزده سال محكوم مي‌شود.

ماده 25 - منظور از دشمن عبارت است از : اشرار، گروهها و دولتهائی که با نظام جمهوري اسلامي ايران در حال جنگ بوده يا قصد براندازی آن را دارند و يا اقدامات آنان بر ضد امنيت ملي است.

تبصره - هرگاه براي دادگاه، تشخيص دشمن يا دولت متخاصم محرز نباشد موضوع از طريق قوه قضائيه از شوراي عالي امنيت ملي استعلام و نظر شوراي مذکور ملاک خواهد بود.

ماده 26 - هر نظامي كه اسناد و مدارك، مذاكرات، تصميمات يا اطلاعات طبقه بندي شده را در اختيار فرادي كه صلاحيت اطلاع نسبت به آنها را ندارند، قرار دهد يابه هر نحو آنان را از مفاد آن مطلع سازد به ترتيب ذيل محكوم مي شود :

الف - هرگاه اسناد، مذاكرات، تصميمات يا اطلاعات، عنوان به كلي سري داشته باشد به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - هرگاه اسناد، مذاكرات، تصميمات يا اطلاعات، عنوان سري داشته باشد به حبس از دو تا ده سال.

ج - هرگاه اسناد، مذاكرات، تصميمات يا اطلاعات، عنوان خيلي محرمانه داشته باشد به حبس از سه ماه تا يك سال.

تبصره 1 - هرگاه اسناد، مذاكرات، تصميمات يا اطلاعات، عنوان محرمانه داشته باشد از طرف فرمانده يا رئيس مربوط تنبيه انضباطي خواهد شد.

تبصره 2 - هرگاه اعمال فوق به موجب قوانين ديگر مستلزم مجازات شديدتر باشد مرتكب به مجازات شديدتر محكوم خواهد شد.

تبصره 3 - طبقه‌بندی و تغییر طبقه‌بندی اسناد و مدارک، مذاکرات، تصمیمات و اطلاعات و طرز نگهداری اسناد طبقه‌بندی شده به موجب دستورالعملی است که توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و پس از تصویب فرماندهی کل قوا جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

ماده 27 - هر نظامی که بر اثر بی‌احتیاطی یا بی‌مبالاتی یا سهل‌انگاری یا عدم رعایت نظامات دولتی موجب افشاء اطلاعات و تصمیمات یا فقدان یا از بین رفتن اسناد و مدارک مذکور در ماده (26) این قانون شود با توجه به طبقه‌بندی اسناد افشاء شده به ترتیب ذیل محکوم می‌شود:

الف - چنانچه اسناد، مذاکرات، اطلاعات یا تصمیمات، عنوان به کلی سری داشته‌باشد به حبس از شش ماه تا دو سال.

ب - چنانچه اسناد، مذاکرات، اطلاعات یا تصمیمات، عنوان سری داشته‌باشد به حبس از سه ماه تا یک سال.

ج - چنانچه اسناد، مذاکرات، اطلاعات یا تصمیمات، عنوان خیلی محرمانه داشته‌باشد به حبس از دو ماه تا شش ماه.

تبصره - هرگاه اسناد و مدارك، مذاكرات، اطلاعات يا تصميمات، عنوان محرمانه داشته باشد از طرف فرمانده يا رئيس مربوط تنبيه انضباطي خواهد شد.

ماده 28 - هر نظامي كه پس از آموزش لازم درمورد حفظ اطلاعات طبقه بندي شده، در اثر بي مبالاتي و عدم رعايت اصول حفاظتي، توسط دشمنان و يا بيگانگان تخليه اطلاعاتي شود، به يك تا شش ماه حبس محكوم مي گردد.

فصل سوم - جرائم برخلاف تكاليف نظامي

ماده 29 - هرگاه تخلف و سرپيچي از تكاليف نظامي سبب تسلط دشمن بر اراضي يا مواضع يا افراد خودي شود، مرتكب به مجازات محارب محكوم مي گردد.

ماده 30 - هر فرمانده يا مسؤول نظامي بدون استفاده از تمام وسائل دفاعيه كه در اختيار او بوده از انجام اقداماتي كه وظيفه نظامي او ايجاب مي كرده خودداري نمايد و آنچه را كه حفاظت يا دفاع از آن به او سپرده شده از قبيل تاسيسات، استحكamat، سربازخانه، كارخانجات، انبار و مخازن اسلحه و مهمات يا آذوقه يا سوخت يا ملزومات نظامي، هواپيما، كشتي، شهر، آبادي و اراضي به نحوي از انحاء به دشمن تسليم نمايد به مجازات محارب محكوم مي شود.

ماده 31 - هر فرمانده یا مسؤول نظامی که با دشمن قرارداد تسلیم منعقد نماید در صورتی که تصمیم متخذه موجب خلع سلاح نیروهای تحت فرماندهی یا اسارت آنها یا تسلیم آنچه دفاع و حفاظتش به عهده او است، بشود به مجازات محارب و در غیر این صورت به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردد.

ماده 32 - هر نظامی که در مقابل دشمن، از به کاربردن سلاح یا مهمات یا سایر امکانات نظامی برای مبارزه خودداری نماید یا آشکارا مرتکب اعمالی گردد که موجب تزلزل روحیه افراد دیگر شود یا عمداً از کوشش برای روبرو شدن، جنگیدن، اسیر نمودن یا منهدم ساختن نیروها، کشتیها، هواپیماها یا هرگونه وسائل دیگر دشمن که به عهده او بوده یا وظیفه نظامی او ایجاب می‌کرده خودداری نماید چنانچه موجب شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب والا به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردد.

ماده 33 - نظامیان زیر که تعداد آنان حداقل سه نفر باشد شورش کننده محسوب و به ترتیب ذیل محکوم می‌شوند:

الف - نظامیان مسلحی که با تبانی یا به صورت دسته جمعی از اطاعت فرماندهان یا رؤسای خود سرپیچی کنند چنانچه مصداق محارب نباشند هر يك به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - نظامیانی که در ارتباط با خدمت به صورت دسته جمعی و با سلاح گرم یا سردبه جان یا مال یا ناموس مردم یا اموال عمومی تعدی یا تجاوز نمایند چنانچه محارب محسوب نشوند به حبس از سه تا پانزده سال.

ج - نظامیان مسلحی که به منظور دستیابی به اهداف شخصی، صنفی و گروهی و یا به منظور بهره‌مندی از مزایا و امتیازات یا علیه تصمیمات قانون مسؤولان و نظائر آن دریگانهای نظامی یا در هر محل دیگر اجتماع، تحصن یا اعتصاب نموده و یا به هر نحوی موجب اختلال در نظم شوند به حبس از سه تا پانزده سال.

د - چنانچه مرتکبان جرائم فوق غیر مسلح باشند به حبس از شش ماه تا سه سال.

تبصره - هرگاه يك نفر از مرتکبان جرائم فوق در يك اقدام گروهی مسلح باشد کلیه افراد حسب مورد به مجازات بندهای (الف)، (ب) و (ج) این ماده محکوم خواهند شد.

ماده 34 - هر يك از فرماندهان یا مسؤولان نظامی بدون امر یا اجازه یا بدون این که به اقدام متقابل وادار شده باشد علیه نیروهای نظامی یا اتباع دولتی که با ایران در حال جنگ نباشد مسلحانه حمله یا عدهای را وادار به حمله نماید یا با نیروی تحت فرماندهی خود در اراضی دولتی که با ایران در حال جنگ نباشد مرتکب عملیات خصمانه

شود هرگاه اقدامات فوق موجب اخلاق در امنیت داخلی یا خارجی کشور گردد به مجازات محارب و در غیر این صورت به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌شود.

ماده 35 - هر يك از فرماندهان یا مسؤولان نظامی که پس از دریافت دستور توقف عملیات جنگی، عملیات را ادامه دهد در صورتی که عمل وی موجب اخلاق در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب و در غیر این صورت به دو تا ده سال حبس محکوم می‌شود.

ماده 36 - هر نظامی که بدون امر یا مجوز قانون، فرماندهی قسمتی را به عهده‌گیرد و یا برخلاف امر مافوق، فرماندهی قسمتی را ادامه دهد به حبس از دو تا ده سال محکوم و چنانچه مرتکب جرم دیگری گردد به مجازات آن جرم نیز محکوم خواهد شد.

ماده 37 - هر نظامی که اوامر فرماندهان یا رؤسای مربوط را لغو نماید به ترتیب زیر محکوم می‌شود:

الف - هرگاه از امر حرکت به طرف دشمن یا محاربان و مفسدان امتناع ورزد، چنانچه حاکی از همکاری با دشمن باشد و یا موجب اخلاق در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب و در غیر این صورت به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - اگر مخالفت با اوامر در ناحیه‌ای است که در آن حالت جنگی یا محدودیتهای ضروری اعلام شده و آن مخالفت مربوط به امور جنگی یا مقررات حالت محدودیتهای ضروری باشد در صورتی که عمل او موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام باشد به مجازات محارب والا به حبس از دو تا ده سال.

ماده 38 - هر نظامی در غیر موارد مذکور در ماده (37) این قانوندستوری را لغو نماید به استثناء مواردی که صرفاً تخلف انضباطی محسوب می‌گردد به حبس از دو ماه تا یک سال محکوم می‌شود.

تبصره - هرگاه لغو دستور مربوط به منع ازدواج با اتباع بیگانه یا با اتباع بیگانه‌ای که به سبب ازدواج تبعه ایران محسوب می‌شوند، باشد، به حبس از سه ماه تا یک سال و اخراج از خدمت محکوم می‌گردد.

ماده 39 - هر یک از فرماندهان و مسؤولان نظامی یا انتظامی که حسب مورد مصوبات شورای عالی امنیت ملی، شورای امنیت کشور و شوراهای تأمین استان یا شهرستان را در مواردی که طبق قانونموظف به اجرای آن می‌باشند اجراء نکنند، چنانچه مشمول مجازات محارب نباشند یا به موجب سایر قوانین مستوجب مجازات شدیدتری نگردند به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شوند.

ماده 40 - عضویت کارکنان نیروهای مسلح در سازمانها، احزاب و جمعیت‌های سیاسی و مداخله یا شرکت و یا فعالیت آنان در دسته‌بندیها و مناقشه‌های سیاسی و تبلیغات انتخاباتی ممنوع است و مرتکبان به شش ماه تا سه سال حبس محکوم می‌گردند و در هر حال ادامه خدمت یا رهائی این گونه افراد از خدمت به عهده هیأت‌های رسیدگی به تخلفات نیروهای مسلح می‌باشد.

ماده 41 - هر نظامی که در حین خدمت یا مأموریت برخلاف مقررات و ضوابط عمداً مبادرت به تیراندازی نماید علاوه بر جبران خسارات وارده به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم می‌شود و در صورتی که منجر به قتل یا جرح شود علاوه بر مجازات مذکور، حسب مورد به قصاص یا دیه محکوم می‌گردد و چنانچه از مصادیق مواد (612) و (614) قانون مجازات اسلامی مصوب 1375.3.2 باشد به مجازات مندرج در مواد مذکور محکوم خواهد شد.

تبصره 1 - چنانچه تیراندازی مطابق مقررات صورت گرفته باشد مرتکب از مجازات و پرداخت دیه و خسارت معاف خواهد بود و اگر مقتول یا مجروح مقصر نبوده و بی‌گناه باشد دیه از بیت‌المال پرداخت خواهد شد.

تبصره 2 - مقررات مربوط به تیراندازی و نحوه پرداخت دیه و خسارات به موجب «قانون به‌کارگیری سلاح توسط مأمورین نیروهای مسلح در موارد ضروری مصوب 1373.10.18» و آئین‌نامه‌های مربوط خواهد بود.

ماده 42 - هر نظامي كه بايد به طور انفرادي يا جمعي به مأموريت برود عمداً وبدون عذر موجه در وقت مقرر حاضر نگردد به ترتيب زير محكوم مي‌شود:

الف - هرگاه حركت براي عزيمت به منطقه جنگي يا مقابله با اشرار و مفسدان باشد و عمل مرتكب موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنيت كشور) و يا شكست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب و در غير اين صورت به حبس از دو تا ده سال.

ب - هرگاه حركت براي عزيمت به منطقه‌اي كه در حالت جنگ يا آماده‌باش رزمي يا اعلام محدوديتهاي ضروري موضوع اصل هفتاد و نهم (79) قانون اساسي جمهوري اسلامي ايران باشد به حبس از دو تا پنج سال.

ج - در ساير موارد به استثناء مواردی كه صرفاً تخلف انضباطي محسوب مي‌شود به حبس از دو ماه تا يك سال.

تبصره 1 - هر نظامي كه پس از انتقال به يگان جديد در معرفي خود به آن بيش از مهلتي كه به او داده شده بدون عذر موجه تاخير كند مطابق مقررات اين ماده با وي رفتار خواهد شد.

تبصره 2 - هر نظامی که در منطقه عملیات جنگی یا موقع اعلام آماده‌باش رزمی بدون عذر موجه در محل معین حاضر نگردد به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود.

ماده 43 - هر نگهبان که محل نگهبانی خود را بدون مجوز ترك نماید در صورتی که در مقابل دشمن با همکاری یا تبانی باشد یا عمل وی موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب محکوم، در غیر این صورت به شرح زیر مجازات می‌شود:

الف - هرگاه در مقابل دشمن یا محاربان و مفسدان باشد به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - هرگاه در ناحیه‌ای باشد که در حالت جنگ و یا اعلام وضعیت و محدودیتهای ضروری موضوع اصل هفتاد و نهم (79) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و یا حالت آماده‌باش رزمی باشد به حبس از دو تا ده سال.

ج - در سایر موارد به استثناء مواردی که صرفاً تخلف انضباطی محسوب می‌شود به حبس از سه ماه تا دو سال.

تبصره - نگهبان، مأمور (اعم از نظامي و انتظامي) مسلحي است که مراقبت و حفاظت يك محل يا يك منطقه يا يك مقام معين به او واگذار شده باشد.

ماده 44 - هر نظامي که در حين نگهباني به طور ارادي بخوابد به شرح زیر محکوم مي شود :

الف - هرگاه در مقابل دشمن و محاربان باشد در صورتي که عمل وي موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنيت کشور) و يا شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب و در غير اين صورت به حبس از دو تا ده سال.

ب - هرگاه در ناحيه اي باشد که در حالت جنگ يا اعلام محدوديتهاي ضروري موضوع اصل هفتاد و نهم (79) قانون اساسي جمهوري اسلامي ايران يا آماده باش رزمي باشد به حبس از شش ماه تا دو سال.

ج - در ساير موارد به استثناء مواردی که صرفاً تخلف انضباطي محسوب مي شود به حبس از دو ماه تا يك سال.

ماده 45 - هر نظامي در حين خدمت يا در ارتباط با آن به نگهبان يا مراقب در رابطه با انجام وظيفه وي تعرض نمايد به ترتيب زير محكوم مي‌گردد:

الف - چنانچه مرتكب با سلاح تعرض نمايد به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - چنانچه مرتكب بدون سلاح تعرض نمايد به حبس از دو تا پنج سال.

تبصره - چنانچه در اثر تعرض صدمه‌اي به نگهبان يا مراقب وارد آيد كه موجب قتل يا جرح يا نقص عضو شود مرتكب حسب مورد به قصاص يا ديه نيز محكوم مي‌گردد.

ماده 46 - هر نظامي در حين خدمت به نحوي به نگهبان يا مراقب در رابطه با انجام وظيفه وي اهانت نمايد به حبس از دو ماه تا يك سال محكوم مي‌گردد، مگر آن كه اهانت او مصداق قذف باشد كه به مجازات آن محكوم مي‌شود.

ماده 47 - هر نظامي كه حين خدمت يا در ارتباط با آن نسبت به مافوق خود عمداً مرتكب ضرب يا جرح يا نقص عضو و يا قتل شود

علاوه بر محکومیت به قصاص یا دیه، حسب مورد به شرح ذیل محکوم می‌شود:

الف - در صورتی که با سلاح باشد به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - چنانچه بدون سلاح باشد و موجب قتل گردد به حبس از سه تا پانزده سال و اگر موجب جرح یا نقص عضو شود به حبس از دو تا ده سال و در غیر این صورت به حبس از دو تا پنج سال.

ماده 48 - هر نظامی حین خدمت یا در ارتباط با آن به مافوق خود اهانت نماید به حبس از دو ماه تا یک سال محکوم می‌گردد.

تبصره - در صورتی که اهانت وی مصداق قذف باشد به مجازات آن محکوم می‌شود.

ماده 49 - هر یک از فرماندهان و مسؤولان نظامی به افراد تحت امر خود اهانت و یا خارج از محدوده اختیارات فرماندهی و آئین‌نامه انضباطی آنان را تنبیه نماید به حبس از دو ماه تا یک سال محکوم و هرگاه به موجب قوانین جزائی دیگر مستلزم حد یا قصاص یادیه باشد به آن مجازات نیز محکوم می‌گردد.

ماده 50 - هر نظامي كه حين خدمت يا درارتباط با آن، مافوق خود يا مراقب يانگهباني را درارتباط با انجام وظيفه آنان تهديد نمايد، به حبس از دو ماه تا يك سال محكوم مي شود.

ماده 51 - هر نظامي كه براي فرار از كار يا انجام وظيفه و يا ارباب و تهديد فرماندهيا رئيس و يا هر مافوق ديگر يا براي تحصيل معافيت از خدمت و يا انتقال به مناطق مناسبتر و يا كسب امتيازات ديگر عمداً به خود صدمه وارد آورد يا تهديد به خودزني نمايد يا به عدم توانائي جسمي يا روحي متعذر شود و بنا به گواهي پزشك نظامي ياپزشكان قانون تمارض او ثابت گردد و يا در انجام وظيف نظامي بي علائقي خود رادرموارد متعدد ظاهر كند به نحوي كه در تضعيف ساير نيروهاي نظامي مؤثر باشد، علاوه بر جبران خسارت وارده به ترتيب زير محكوم مي گردد:

الف - هرگاه درمقابل دشمنان باشد چنانچه عمل وي موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنيت كشور) و يا شكست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب و در غير اين صورت به حبس از دو تا ده سال.

ب - هرگاه در زمان جنگ باشد و در مقابل دشمنان نباشد به حبس از يك تا پنج سال.

ج - در ساير موارد به استثناء موارد ي كه صرفاً تخلف انضباطي محسوب مي شود به حبس از سه ماه تا يك سال.

تبصره - مرتکبان جرائم مذکور در نتیجه اعمال فوق از هیچ امتیازی برخوردار نمی‌گردند و خدمت خود را مطابق مقررات انجام خواهند داد مگر آن که ادامه خدمت به هیچ وجه مقدور نباشد.

ماده 52 - هر نظامی حین خدمت یا در ارتباط با آن با علم و آگاهی در مقابل مأموران نظامی و انتظامی حین انجام وظیفه آنان مقاومت یا به آنان حمله نماید متمرده محسوب و به ترتیب زیر محکوم می‌شود:

الف - در صورتی که ترمد با اسلحه صورت گرفته باشد به حبس از دو تا پنج سال.

ب - در صورتی که ترمد بدون سلاح به عمل آید به حبس از شش ماه تا سه سال.

تبصره - اگر متمرده در موقع ترمد مرتکب جرم دیگری هم بشود به مجازات آن نیز محکوم می‌گردد.

ماده 53 - هر نظامی که حین انجام وظیفه مرتکب جرائم ذیل گردد، در هر مورد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌شود:

الف - چنانچه نسبت به مجروح یا بیمار آزار روحی یا صدمه بدنی وارد کند.

ب - چنانچه اموال مجروح یا بیمار یا مرده‌ای را تصاحب نماید.

ج - چنانچه نسبت به مجروحان یا اشخاصی که در معرض خطر جانی قرار دارند درحالی که کمک‌رسانی از وظایف اوست از کمک خودداری کند.

تبصره - در موارد فوق‌الذکر، در صورتی که مورد از مصادیق قصاص یا دیه نیز باشد یا اموالی را تصاحب کرده باشد حسب مورد به قصاص، دیه یا استرداد اموال نیز محکوم می‌گردد.

ماده 54 - هرگاه بی‌احتیاطی یا بی‌مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی در ارتباط با امور خدمتی توسط فرماندهان و مسؤولان رده‌های مختلف نیروهای مسلح موجب تلفات جانی و یا صدمات بدنی گردد چنانچه به موجب مواد دیگر این قانون یا سایر قوانین مستلزم مجازات شدیدتر نباشد مرتکب به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود.

ماده 55 - هر نظامي كه با اقدام خود برخلاف شؤون نظامي به نحوي از انحاء موجبات بدبيني مردم را نسبت به نيروهاي مسلح فراهم سازد به حبس از دو ماه تا يك سال محكوم مي شود.

فصل چهارم - فرار از خدمت

بخش اول - فرار در زمان صلح

ماده 56 - اعضاي ثابت نيروهاي مسلح هرگاه در زمان صلح بيش از پانزده روز متوالي مرتكب غيبت شده و عذر موجهي نداشته باشند فراري محسوب و حسب مورد به مجازاتهاي ذيل محكوم مي شوند:

الف - چنانچه شخصاً خود را معرفي نمايند به حبس از دو تا شش ماه يا محروميت از ترفيع از سه تا شش ماه.

ب - هرگاه دستگير شوند به حبس از شش ماه تا دو سال يا محروميت از ترفيع از شش ماه تا دو سال.

ماده 57 - اعضاي ثابت نيروهاي مسلح كه در زمان صلح در مأموريت يا مرخصي يا مشغول گذراندن دوره آموزشي در داخل يا خارج از کشور هستند هرگاه پس از خاتمه مأموريت يا مرخصي يا

دوره آموزشی یا پس از فراخوانی قبل از خاتمه آن به فاصله پانزده روز خود را جهت بازگشت به محل خدمت به قسمتهای مربوط در داخل و یا سفارتخانه‌ها و یا کنسولگریها و یا نمایندگیهای دائمی دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج معرفی نمایند و عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و حسب مورد مشمول یکی از مجازاتهای مذکور در ماده (56) این قانون خواهند بود.

ماده 58 - اعضای ثابت نیروهای مسلح که فراری بوده هرگاه در زمان جنگ یا بسیج و فراخوان عمومی یا هنگامی که یگان مربوط در آماده‌باش رزمی می‌باشد چنانچه ظرف مدت یک ماه از تاریخ شروع جنگ یا بسیج و فراخوان عمومی یا اعلام آماده‌باش رزمی، خود را معرفی کنند از تعقیب و کیفر معاف خواهند بود.

در صورتی که معرفی پس از مدت مذکور باشد یا در این مدت و یا پس از آن دستگیر شوند حکم فرار در زمان جنگ را خواهد داشت.

ماده 59 - کارکنان وظیفه نیروهای مسلح هرگاه در زمان صلح بیش از پانزده روز متوالی مرتکب غیبت شده و عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و چنانچه دستگیر شده باشند به حبس از سه ماه تا یک سال یا سه ماه تا یک سال اضافه خدمت محکوم می‌گردند.

ماده 60 - کارکنان وظیفه فراری در زمان صلح هرگاه شخصاً خود را معرفی و مشغول خدمت شوند به ترتیب زیر با آنان رفتار می‌شود:

الف - چنانچه براي اولين بار مرتكب فرار از خدمت شده و ظرف مدت شصت روز از شروع غيبت مراجعت نمايند بدون ارجاع پرونده به مرجع قضائي در مقابل هر روز غيبت و فرار، دو روز به خدمت دوره ضرورت آنان افزوده مي‌شود. اين اضافه خدمت پيش از سه ماه نخواهد بود.

ب - چنانچه پس از مدت ياد شده در بند (الف) اين ماده خود را معرفي كنند و ياسابقه فرار از خدمت داشته باشند به حكم دادگاه به حبس از دو تا شش ماه محكوم مي‌گردند.

ج - چنانچه در زمان جنگ يا بسيج و فراخوان عمومي يا هنگامي كه يگان مربوطه آماده باش رزمي باشد و ظرف حداكثر دو ماه از تاريخ شروع جنگ يا بسيج و فراخوان عمومي يا اعلام آماده باش رزمي خود را معرفي كنند از تعقيب و كيفر معاف خواهند بود. در صورتي كه معرفي پس از مدت مذكور باشد يا در اين مدت و يا پس از آن دستگير شوند حكم فراري در زمان جنگ را خواهند داشت.

تبصره 1 - فراريان مشمول بند (الف) فوق در صورتي كه مدعي عذر موجهي باشند، ادعاي آنان در هيأتي كه با شركت فرماندهان و مسؤولان عقيدتي سياسي و مسؤولان حفاظت يا معاونان آنان در سطح لشگرها، تيپهاي مستقل، نواحي انتظامي وردههاي همپراز و بالاتر تشكيل مي‌گردد بررسي شده و نظر اكثريت قطعي است. در صورت عذر موجه به تشخيص هيأت مذكور، به تناسب روزهاي موجه از اضافه خدمت وي كسر مي‌گردد.

تبصره 2 - در صورتی که انجام بقیه خدمت این افراد مورد رضایت فرماندهان باشد ممکن است با تصویب هیأت یاد شده در تبصره (1) این ماده، تمام یا قسمتی از اضافه خدمت مزبور بخشیده شود.

تبصره 3 - دستورالعمل بند (الف) و تبصره‌های این ماده ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون توسط ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و تصویب و ابلاغ می‌شود.

بخش دوم - فرار در زمان جنگ و درگیری‌های مسلحانه

ماده 61 - اعضای ثابت نیروهای مسلح هرگاه در زمان جنگ بیش از پنج روز متوالی غیبت نمایند و عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و پس از دستگیری به حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌شوند و اگر فرار از جبهه باشد از زمان غیبت فراری محسوب و به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردند.

ماده 62 - فراریان مذکور در ماده (61) این قانون چنانچه شخصاً خود را معرفی و مشغول خدمت شوند در صورتی که فرار آنان از خدمت در زمان جنگ باشد به حبس از یک تا سه سال و اگر فرار از جبهه باشد به دو تا پنج سال حبس محکوم می‌شوند.

ماده 63 - کارکنان وظیفه نیروهای مسلح هرگاه در زمان جنگ بیش از پنج روز متوالی غیبت نمایند و عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و پس از دستگیری به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌گردند و اگر فرار از جبهه باشد از زمان غیبت فراری محسوب و به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شوند.

ماده 64 - فراریان مذکور در ماده (63) این قانون هرگاه شخصاً خود را معرفی و مشغول خدمت شوند در صورتی که فرار آنان فرار از خدمت در زمان جنگ باشد به حبس از سه ماه تا یک سال و اگر فرار از جبهه باشد به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌گردند.

تبصره - منظور از جبهه مندرج در این قانون منطقه‌ای است که یگانی درگیری مستقیم و سریع رزمی داشته یا مأموریت آن را دریافت کرده باشد.

ماده 65 - چنانچه فرار افراد مذکور در مواد (61)، (62)، (63) و (64) این قانون موجب شکست جبهه اسلام یا وارد شدن تلفات جانی به نیروهای خودی شود به مجازات محارب محکوم می‌شوند.

ماده 66 - هر نظامی که در جریان عملیات علیه عوامل خرابکار، ضد انقلاب، اشرار و قاچاقچیان مسلح از محل مأموریت و یا منطقه درگیری فرار نماید در حکم فرار از جبهه محسوب و حسب مورد مشمول مجازاتهای مقرر در این بخش خواهد بود.

ماده 67 - نظامیانی که در زمان جنگ در مأموریت یا مرخصی هستند یا مشغول گذراندن دوره آموزشی در داخل یا خارج کشور می باشند، هرگاه پس از خاتمه مأموریت یا مرخصی یا دوره آموزشی یا پس از فراخوانی قبل از خاتمه آن به فاصله پنج روز خود راجهت بازگشت به محل خدمت به قسمتهای مربوط در داخل یا سفارتخانهها یا کنسولگریهای نمایندگیهای دائمی دولت جمهوری اسلامی ایران در خارج معرفی نمایند چنانچه عذر موجهی نداشته باشند فراری محسوب و حسب مورد مشمول مجازاتهای مقرر در این بخش خواهند بود.

ماده 68 - هر نظامی که در زمان بسیج یا هنگامی که یگان مربوط در مأموریت آماده باش رزمی می باشد مرتکب فرار شود حسب مورد مشمول مجازاتهای مقرر در این بخش خواهد بود.

ماده 69 - افراد وظیفه دوره احتیاط و نخیره که در زمان جنگ احضار شده و به فاصله پنج روز از تاریخ احضار یا فراخوان بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند فراری محسوب و به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می شوند. در صورتی که افراد یاد شده قبل از خاتمه جنگ شخصاً خود را معرفی نمایند، دادگاه مجازات آنان را تخفیف می دهد.

ماده 70 - فراریان مشمول مواد (62) و (64) این قانون فقط برای بار اول فرار از خدمت می‌توانند از تخفیف مقرر در این مواد استفاده نمایند و در صورت تعدد و یا تکرار فرار از خدمت حسب مورد مطابق مواد (61) و (63) این قانون مجازات خواهند شد.

بخش سوم - مقررات مشترك

ماده 71 - هر نظامی که با سلاح گرم، هواپیما، بالگرد، کشتی، ناوچه، تانک و وسائل موتوری جنگی یا مجهز به سلاح جنگی مبادرت به فرار نماید از زمان غیبت فراری محسوب و چنانچه عمل وی ضربه مؤثر به مأموریت نیروهای مسلح وارد آورد به مجازات محارب و در غیر این صورت به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌شود.

ماده 72 - هر نظامی با وسائل موتوری دیگر یا سایر وسائل و لوازم مورد استفاده نیروهای مسلح غیر از موارد یاد شده در ماده (71) این قانون فرار نماید چنانچه عمل وی ضربه مؤثر به مأموریت نیروهای مسلح وارد آورد به مجازات محارب و در غیر این صورت به ترتیب ذیل محکوم خواهد شد:

الف - هرگاه فرار وی از جبهه باشد از لحظه غیبت فراری محسوب و به حبس از سه تا پانزده سال.

ب - هرگاه فرار وي در زمان جنگ باشد به حبس از دو تا ده سال.

ج - در غير موارد مذکور به حبس از دو تا پنج سال.

تبصره - چنانچه عمل وي به موجب مواد ديگر اين قانون مجازات شديدتري داشته باشد به آن مجازات محكوم مي شود.

ماده 73 - هر نظامي كه به طرف دشمن فرار نمايد و موجب شكست جبهه اسلام يا تقويت دشمن گردد به مجازات محارب و در غير اين صورت به سه تا پانزده سال حبس محكوم مي شود.

ماده 74 - فرار بيش از دو نفر كه با تباني قبلي صورت گيرد فرار با توطئه محسوب مي گردد و چنانچه عنوان محاربه بر اقدام آنان صادق باشد به مجازات محارب محكوم و در غير اين صورت مجازات آن در زمان جنگ سه تا پانزده سال و در زمان صلح دو تا پنج سال حبس مي باشد.

ماده 75 - محصلان مراكز آموزشي و اعضاي پيماني كه طبق مقررات استخدائي نيروهاي مسلح خدمت پيماني را به صورت نظامي يا كارمند انجام مي دهند و بسيجي ويژه تابع مقررات مربوط به اعضاي ثابت و كاركنان خريد خدمت نيروهاي مسلح و ساير بسيجيان در زمان

خدمت از لحاظ کیفر مندرج در این فصل تابع مقررات مربوط به کارکنان وظیفه می‌باشند.

ماده 76 - منظور از عذر موجه مندرج در این قانونمواردی است از قبیل:

الف - بیماری مانع از حضور.

ب - فوت همسر، پدر، مادر، برادر، خواهر و اولاد (در زمانی که عرفاً برای مراسم‌اولیه ضرورت دارد) و همچنین بیماری سخت یکی از آنان (در صورتی که مراقب دیگری نباشد و به مراقبت وی نیاز باشد).

ج - ابتلاء به حوادث بزرگ مانند حریق، سیل و زلزله.

د - در توقیف یا حبس بودن.

تبصره - هر نظامی که به حوادث مذکور در بندهای (الف)، (ب) و (ج) این ماده مبتلا گردد موظف است در اولین فرصت ممکن، مراتب را به یگان اطلاع و حسب مورد نسبت به اخذ مرخصی استعلاجی، استحقاقی و امثال آن اقدام نماید. در صورتی که امکان اخذ مرخصی

وجود داشته باشد و اقدام نکند، همچنین اگر پس از برطرف شدن عذر و سپری شدن مدتی که عرفاً برای آن حادثه ضرورت دارد خود را معرفی ننماید با توجه به مدت غیبت حسب مورد طبق مقررات انضباطی یا کیفری با او رفتار خواهد شد.

ماده 77 - کارکنان فراری نیروهای مسلح تا رسماً خود را برای ادامه خدمت به‌یگان مربوط معرفی ننمایند فرارشان استمرار خواهد داشت و در صورتی که در اثناء فراری از عذرهای موجه حادث شود برای مدت زمان عذر موجه مجازات نخواهند شد ولی مجموع فرار قبل و بعد از حدوث عذر، يك فرار متوالی و مستمر محسوب می‌شود.

در صورتی که پس از صدور رأی نهائی دادگاه و ابلاغ آن، خود را به یگان مربوط معرفی ننمایند فراری محسوب و به اتهام فرار مجدد نیز تعقیب خواهند شد.

فصل پنجم - گزارش خلاف واقع

ماده 78 - هر نظامی به مناسبت انجام وظیفه عمداً گزارشی بر خلاف واقع به فرماندهان یا دیگر مقامات مسؤل تقدیم نماید و یا حقایق را کتمان کند و یا با سوء نیت گزارشی با تغییر ماهیت یا به طور ناقص ارائه دهد و یا عمداً جرائم ارتكابی کارکنان تحت امر خود را به مقامات ذیصلاح گزارش ندهد و یا از گزارش آن جلوگیری نماید یا گزارشها و جرائم را به موقع اعلام نکند به ترتیب زیر محکوم می‌شود:

الف - چنانچه اعمال فوق موجب شکست جبهه اسلام یا تلفات جانی گردد به مجازات محارب.

ب - در صورتی که موضوع به امور جنگی یا مسائل امنیت داخلی یا خارجی مرتبط باشد به حبس از دو تا پنج سال.

ج - در سایر موارد به استثناء مواردی که صرفاً تخلف انضباطی محسوب می شود به حبس از سه ماه تا یک سال.

تبصره 1 - چنانچه اعمال مذکور موجب خسارات مالی گردد مرتکب علاوه بر مجازات فوق به جبران خسارات وارده نیز محکوم خواهد شد.

تبصره 2 - هرگاه اعمال مورد اشاره در بندهای (ب) و (ج) این ماده در اثر بی مبالائی و سهل انگاری باشد در صورتی که موجب جنایت بر نفس یا اعضاء شده باشد مرتکب به نصف حداقل، تا نصف حداکثر مجازاتهای مزبور محکوم خواهد شد و در غیر این صورت طبق آیین نامه انضباطی عمل می شود. پرداخت دیه طبق مقررات قانوندیات می باشد.

فصل ششم - تقلب و دسیسه در امور نظام وظیفه و تصدیق نامه های خلاف واقع

ماده 79 - هر نظامي که موجبات معافيت يا اعزام مشمولي را به خدمت وظيفه عمومي بر خلاف مقررات فراهم سازد و يا سبب شود نام کسی که مشمول قانون خدمت وظيفه عمومي است در فهرست مشمولان ذکر نگردد و يا شخصاً يا به واسطه ديگري اقدام به صدور گواهي يا تصديق نامه خلاف واقع در امور نظام وظيفه يا غير آن نمايد چنانچه اعمال مذکور به موجب قوانين ديگر مستلزم مجازات شديدتري نباشد به حبس از يك تا پنج سال و يا شش ميليون (6 000 000) ريال تا سي ميليون (30 000 000) ريال جزاي نقدي محكوم مي شود.

تبصره 1 - هرکس با علم و اطلاع، از اوراق و تصديق نامه هاي خلاف واقع مذکور در اين ماده استفاده نمايد و يا امتيازاتي کسب کند به حبس از شش ماه تا سه سال و يا سه ميليون (3 000 000) ريال تا هجده ميليون (18 000 000) ريال جزاي نقدي محكوم و در هر صورت امتياز مکتسبه لغو مي گردد.

تبصره 2 - مرتکبان جرائم مذکور چنانچه براي انجام اعمال فوق مرتکب جرم ارتشاء نیز شده باشند به مجازات آن جرم نیز محكوم مي گردند.

فصل هفتم - فروش و حيف و ميل و واگذاري اشياي نظامي و اموال نيروهاي مسلح

ماده 80 - هر نظامی که اسلحه و یا اجزای آن یا مهمات یا مواد منفجره یا محترقه متعلق به دولت یا در اختیار دولت را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده و یا به هر نحو به آن دسترسی پیدا کرده بفروشد یا به رهن بگذارد یا به نحو دیگری مورد معامله قرار دهد یا با سوء نیت مخفی نماید به حبس از دو تا ده سال محکوم می شود.

ماده 81 - هر نظامی که مرکب یا وسائل نقلیه یا سایر اموال متعلق به دولت یا در اختیار دولت را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده و یا به هر نحو به آن دسترسی پیدا کرده بفروشد یا به رهن بگذارد یا به نحو دیگری مورد معامله قرار دهد یا با سوء نیت مخفی نماید به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می گردد.

ماده 82 - هر نظامی البسه نظامی را که برای خدمت به او سپرده شده است و فروش و یا هر نوع معامله دیگری در مورد آن از نظر سازمان مربوط غیرمجاز باشد بفروشد یا به نحو دیگری مورد معامله قرار دهد به حبس از دو تا شش ماه محکوم می شود.

ماده 83 - هر نظامی که اسلحه و مهمات یا وسائل و لوازم نظامی متعلق به دولت یا در اختیار دولت را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده به مصرف غیرمجاز برساند یا مورد استفاده غیرمجاز قرار دهد یا بدون اجازه و بر خلاف مقررات در اختیار دیگری بگذارد یا به علت اهمال یا تفریط موجب نقص یا تضییع آنها گردد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می گردد.

ماده 84 - هر نظامی که سایر وسائل و اموال و وجوه متعلق به دولت یا در اختیار دولت را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده به مصرف غیرمجاز برساند یا مورد استفاده غیرمجاز قرار دهد یا بدون اجازه و برخلاف مقررات در اختیار دیگری بگذارد و یا آن را به مصارفی برساند که در قانون برای آن اعتباری منظور نشده است و یا در غیر مورد معین یازاند بر اعتبار مصرف نماید به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شود.

ماده 85 - هر نظامی که به علت اهمال یا تفریط موجب نقص یا تضییع اموال مذکور در ماده (84) این قانون شود و خسارت وارده بیش از مبلغ ده میلیون (10 000 000) ریال باشد به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم می‌شود. در صورتی که خسارت وارده کمتر از این مبلغ باشد، علاوه بر جبران خسارت وارده، با وی مطابق آئین‌نامه انضباطی رفتار می‌شود.

ماده 86 - تشخیص این که وسائل و لوازم مذکور در این فصل جزء وسائل و لوازم نظامی است به عهده کارشناسان نظامی ذی‌ربط در هر مورد می‌باشد و دادگاه در صورت لزوم نظر کارشناسان مزبور را کسب خواهد کرد.

ماده 87 - هرگاه اعمال مذکور در این فصل موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد مرتکب به مجازات محارب محکوم می‌شود.

فصل هشتم - سرقت

ماده 88 - هر نظامی که اسلحه و مهمات و مواد منفجره متعلق به دولت یا در اختیار دولت را سرقت نماید به حبس از دو تا ده سال محکوم می‌شود.

ماده 89 - هر نظامی که وسائل و لوازم نظامی (غیر از سلاح و مهمات و مواد منفجره) و وجوه و اجناس یا اشیاء متعلق به دولت یا آنچه در اختیار نیروهای مسلح است را سرقت نماید به حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌گردد.

ماده 90 - هرگاه بزه‌های ارتكابی مذکور در مواد (88) و (89) این قانون در موقع اردو کشی یا مأموریت آماده‌باش رزمی یا عملیات رزمی یا در منطقه جنگی باشد یا سرقت آن در مأموریت محوله یگان، مؤثر و در آن ایجاد اخلال نماید و یا یک یا چند نفر از آنان در حین سرقت حامل سلاح ظاهر یا مخفی باشند یا حرز را شکسته باشند مرتکبان به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردند.

ماده 91 - هر نظامي بعض يا كل نوشته‌ها يا اسناد يا اوراق يا دفاتر يا مطالبی که در دفاتر ثبت و ضبط نیروهای مسلح مندرج یا در اماکن نظامي محفوظ یا نزد اشخاصي که رسماً مأمور حفظ آنها هستند سپرده شده را برباید به حبس از دو تا ده سال محکوم می‌شود.

تبصره 1 - چنانچه امانت‌دار یا مستحفظ مرتکب جرم فوق شود به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌گردد.

تبصره 2 - هرگاه در اثر بی‌احتیاطی، بی‌مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی توسط مباشر ثبت و ضبط اسناد یا امانت‌دار و مستحفظ، جرم فوق واقع و یا اسناد و مدارک و نوشتجات مفقود یا معدوم یا تخریب گردد مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌گردد.

ماده 92 - هرگاه بزه‌های فوق موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد، مرتکب به مجازات محارب محکوم می‌شود.

فصل نهم - آتش زدن و تخریب و اتلاف

ماده 93 - هر نظامي که عمداً تأسیسات یا ساختمانها یا استحکامات نظامي یا کشتی یا هواپیما یا امثال آنها یا انبارها یا راهها یا وسائل دیگر ارتباطی و مخابراتی یا الکترونیکی یا مراکز محتوی اسناد و

دفاتر یا اسناد طبقه‌بندی شده مورد استفاده نیروهای مسلح یا وسائل دفاعیه یا تمام یا قسمتی از ملزومات جنگی و اسلحه یا مهمات یا مواد منفجره را آتش بزند یا تخریب کند یا از بین ببرد یا دیگری را وادار به آن نماید به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌شود.

تبصره 1 - در صورتی که انجام اعمال فوق به قصد براندازی حکومت یا اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) یا شکست جبهه اسلام باشد مرتکب به مجازات محارب محکوم می‌گردد.

تبصره 2 - تخریب امکانات و تأسیسات به منظور عدم دستیابی دشمن به هنگام عقب‌نشینی طبق دستور لازم‌الاجراء از شمول این ماده مستثنی است.

ماده 94 - هر نظامی که غیر از موارد یاد شده در ماده (93) این قانون عمداً سایر اموالی را که در اختیار نیروهای مسلح است، آتش بزند یا تخریب یا تلف کند یا دیگری را وادار به آن نماید به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌شود و اگر عمل وی موجب اخلال در نظام (بهم خوردن امنیت کشور) و یا شکست جبهه اسلام گردد به مجازات محارب محکوم می‌شود.

فصل دهم - سوء استفاده و جعل و تزویر

ماده 95 - هر نظامي كه حكم يا امضاء يا مهر يا فرمان يا دستخط فرماندهي كل قوارا به اعتبار مقام وي جعل کند يا با علم به جعل يا تزوير استعمال نمايد به حبس از سه تا پانزده سال محكوم خواهد شد.

ماده 96 - هر نظامي كه حكم يا امضاء يا مهر يكي از فرماندهان يا مسؤولان نيروهاي مسلح در رده فرمانده نيرو يا همپراز و بالاتر را به اعتبار مقام آنان جعل کند يا با علم به جعل يا تزوير استعمال نمايد به حبس از يك تا ده سال محكوم مي‌شود.

ماده 97 - هر نظامي كه حكم يا امضاء يا مهر ساير فرماندهان و مسؤولان نيروهاي مسلح را به اعتبار مقام آنان جعل کند يا با علم به جعل يا تزوير استعمال نمايد به حبس از يك تا پنج سال محكوم مي‌گردد.

ماده 98 - هر نظامي كه با مباشرت يا به واسطه، مهر يكي از نيروهاي مسلح را جعل کند يا با علم به جعل يا تزوير مورد استفاده قرار دهد به يك تا ده سال حبس محكوم مي‌شود.

ماده 99 - هر نظامي كه با مباشرت يا به واسطه، منگنه يا علامت يكي از نيروهاي مسلح را جعل کند يا با علم به جعل يا تزوير مورد استفاده قرار دهد به حبس از يك تا پنج سال محكوم مي‌گردد.

ماده 100 - هر نظامی که مهر یا تمبر یا علامت یکی از نیروهای مسلح یا سازمانها ویا ادارات و شرکتهای وابسته به آنها را بدون مجوز به دست آورده و به صورت غیرمجاز استفاده کرده یا موجبات استفاده آنها فراهم آورد، علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌شود.

ماده 101 - هر نظامی که از مهر، تمبر یا علائم مذکور در مواد قبل این فصل که به اوسپرده شده به صورت غیرمجاز استفاده کند یا سبب استفاده شود، علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌گردد.

ماده 102 - مرتکبان جرائم مذکور در مواد قبل این فصل، هرگاه قبل از تعقیب مراتب را به مسؤولان ذی ربط اطلاع بدهند و سایر مرتکبان را معرفی کنند یا بعد از تعقیب، وسائل دستگیری آنان را فراهم نمایند با توجه به نوع عمل ارتكابی، دادگاه مجازات آنان را تخفیف داده یا آنان را از مجازات معاف خواهد کرد.

ماده 103 - هر نظامی که در احکام و تقریرات و نوشته‌ها و اسناد و سجلات و آمار و محاسبات و دفاتر و غیر آنها از نوشته‌ها و اوراق رسمی مربوط به امور نظامی و یا راجع به وظایفش جعل یا تزویر کند اعم از اینکه امضاء یا مهري را ساخته و یا امضاء یا مهر یا خطوطی را تحریف کرده یا کلمه‌ای را الحاق کند یا اسامی اشخاص را تغییر دهد به حبس از دو تا پنج سال محکوم می‌گردد.

ماده 104 - هر نظامي که در تحرير نوشته‌ها، قراردادها و مقاوله‌نامه‌هاي راجع به‌وظايفش مرتکب جعل يا تزوير شود اعم از اينکه موضوع يا مضمون آن را تغيير دهد يا گفته و نوشته يکي از مقامات يا تفريرات يکي از طرفها را تحريف کند يا امر باطلاي راصحيح و يا صحيحي را باطل يا چيزي را که به آن اقرار نشده اقرار شده جلوه دهد به حبس از دو تا پنج سال محکوم مي‌شود.

ماده 105 - هر نظامي که اوراق مجعول مذکور در مواد (103) و (104) اين قانون را با علم به جعل و تزوير مورد استفاده قرار دهد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم مي‌گردد.

ماده 106 - هر نظامي که به مناسبت انجام وظيفه به يکي از طرق مذکور در اسناد و نوشته‌هاي غير رسمي جعل يا تزوير کند به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم مي‌شود.

ماده 107 - هر نظامي که اوراق مذکور در ماده (106) اين قانون را با علم به جعلي بودن آنها مورد استفاده قرار دهد به حبس از سه ماه تا يك سال محکوم مي‌گردد.

ماده 108 - هر نظامي که عهده‌دار انجام معامله يا ساختن چيزي يا نظارت در ساختن يا امر به ساختن آن براي نيروهاي مسلح بوده و به واسطه تدليس در معامله از جهت تعيين مقدار يا صفت يا قيمت بيش

از حد متعارف مورد معامله یا تقلب در ساختن آن چیز ، نفعی برای خود یا دیگری تحصیل کند یا موجب ضرر نیروهای مسلح گردد علاوه بر جبران خسارت وارده و جزای نقدی معادل بهای مال مورد تدلیس به ترتیب زیر محکوم می‌شود :

الف - در صورتی که سود حاصله یا ضرر وارده تا ده میلیون (000 10 000) ریال باشد به حبس از شش ماه تا دو سال.

ب - چنانچه سود حاصله یا ضرر وارده بیش از ده میلیون (000 10 000) ریال تا یکصد میلیون (100 000 000) ریال باشد به حبس از یک تا پنج سال.

ج - هرگاه سود حاصله یا ضرر وارده بیش از یکصد میلیون (000 100 000) ریال باشد به حبس از دو تا ده سال.

ماده 109 - قبول هرگونه هدیه یا امتیاز یا درصدها از قبیل وجه، مال، سند پرداخت وجه یا تسلیم مال، تحت هر عنوان به طور مستقیم یا غیرمستقیم در رابطه با معاملات و قراردادهای خارجی و داخلی توسط نظامیان ممنوع است. مرتکب مذکور علاوه بر رد هدیه یا امتیاز یا درصدها یا معادل آن به دولت به حبس تعزیری از دو تا ده سال و جزای نقدی برابر هدیه یا امتیاز یا درصدها محکوم می‌گردد.

تبصره 1 - مجازات شروع به این جرم، حداقل مجازات حبس مقرر در این ماده است.

تبصره 2 - در صورتی که شخص حقیقی یا حقوقی خارجی طرف معامله، در صدانه می پردازد، موضوع قبلاً به اطلاع مسؤل مربوط رسانیده می شود و وجوه مزبور دریافت و تماماً به حساب خزانه واریز می گردد. در این صورت اقدام کننده مشمول این ماده نخواهد بود.

ماده 110 - هر نظامی که در معاملات یا مناقصه ها و مزایده های مربوط به نیروهای مسلح با دیگران تبانی نماید، علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدی معادل آنچه برخلاف مقررات تحصیل کرده است محکوم می شود.

ماده 111 - چنانچه بازرسان یا ناظران امور مالی در نیروهای مسلح در ارتکاب جرائم مندرج در مواد (108)، (109)، و (110) این قانون شرکت نمایند به مجازات مرتکبان اصلی محکوم و اگر پس از کشف یا اطلاع از وقوع، آن را مخفی دارند به مجازات حبس مرتکبان اصلی محکوم خواهند شد.

ماده 112 - هر نظامی که در مواد غذایی و ادویه و مایعاتی که تحت حفاظت یا نظارت او قرار داده شده است به طور مستقیم یا غیرمستقیم تقلب نماید یا عمداً مواد غذایی و ادویه و مایعات تقلبی را بین نظامیان

شخصاً یا به واسطه دیگری تقسیم کند به حبس از دو تا ده سال محکوم خواهد شد.

ماده 113 - هر نظامی که با سوءنیت گوشت حیوانات مبتلا به بیماریهای مسری یا مواد غذایی فاسد یا ضایع شده را به طور مستقیم یا غیرمستقیم بین نظامیان تقسیم نماید به حبس از سه تا پانزده سال محکوم می‌شود.

ماده 114 - چنانچه اعمال مذکور در مواد (112) و (113) این قانون در اثر اهمال و بی‌توجهی صورت گرفته باشد مرتکب به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌گردد.

ماده 115 - در صورتی که در اثر وقوع بزه‌های مذکور در مواد (112) و (113) این قانون نظم جبران ناپذیری بر نیروهای مسلح یا عملیات نظامی وارد آید مرتکب به مجازات محارب محکوم خواهد شد.

ماده 116 - چنانچه مرتکب بر اثر ارتکاب جرائم مندرج در این فصل، منافع کسب کرده یا امتیازاتی گرفته باشد منافع مکتسبه مسترد و امتیازات حاصله لغو می‌شود.

ماده 117 - در تمام موارد مذکور در این فصل، هرگاه اقدامات انجام شده منتهی به قتل یا نقص عضو یا جراحت و صدمه به انسانی شود

مرتکب علاوه بر مجازاتهای مذکور حسب مورد به قصاص و پرداخت دیه و در هر حال به تأدیه خسارات وارده نیز محکوم خواهد شد.

فصل یازدهم - ارتشاء، اختلاس و اخاذی

ماده 118 - هر نظامی برای انجام یا خودداری از انجام امری که از وظایف او یا یکی دیگر از کارکنان نیروهای مسلح است وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را بلاعوض یا کمتر از قیمت معمول به هر عنوان قبول نماید اگرچه انجام یا خودداری از انجام امر برخلاف قانون نباشد در حکم مرتشی است و به ترتیب ذیل محکوم می شود :

الف - هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ تا یک میلیون (1 000 000) ریال باشد به حبس از یک تا پنج سال و جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و تنزیل یک درجه یا رتبه.

ب - هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از یک میلیون (1 000 000) ریال تا ده میلیون (10 000 000) ریال باشد به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و تنزیل دو درجه یا رتبه.

ج - هرگاه قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از ده میلیون (000 000 10) ریال باشد به حبس از سه تا پانزده سال و جزای نقدی معادل وجه یا قیمت مال مأخوذ و اخراج از نیروهای مسلح .

ماده 119 - هر نظامی وجوه یا مطالبات یا حواله‌ها یا اسناد و اشیاء و لوازم و یا سایر اموال را که بر حسب وظیفه به او سپرده شده به نفع خود یا دیگری برداشت یا تصاحب نماید مختلس محسوب و علاوه بر رد وجه یا مال مورد اختلاس حسب مورد به مجازات زیر محکوم می‌شود :

الف - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس تا یک میلیون (1 000 000) ریال باشد به حبس از یک تا پنج سال و جزای نقدی معادل دو برابر وجه یا بهاء مال مورد اختلاس و تنزیل یک درجه یا رتبه.

ب - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس بیش از یک میلیون (1 000 000) ریال تا ده میلیون (000 000 10) ریال باشد به حبس از دو تا ده سال و جزای نقدی معادل دو برابر وجه یا بهاء مال مورد اختلاس و تنزیل دو درجه یا رتبه.

ج - هرگاه میزان اختلاس از حیث وجه یا بهاء مال مورد اختلاس بیش از ده میلیون (10 000 000) ریال باشد به حبس از سه تا

پانزده سال و جزای نقدی معادل دو برابروجه یا بهاء مال مورد
اختلاس و اخراج از نیروهای مسلح.

تبصره 1 - چنانچه عمل اختلاس توأم با جعل سند و نظایر آن باشد
مرتکب به مجازات هر دو جرم محکوم می‌شود.

تبصره 2 - هرکس با علم به اینکه اموال مورد اختلاس فوق‌الذکر به
نیروهای مسلح تعلق دارد آن را خریداری یا در تزیین آن مساعدت
نماید علاوه بر استرداد اموال یا حسب‌مورد مثل یا قیمت آنها به حبس
از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.

ماده 120 - چنانچه مرتشی و مختلس مذکور در مواد (118) و
(119) این قانون نیروهای وظیفه باشد اخراج منتفی است.

ماده 121 - مبالغ مذکور در مواد (118) و (119) این قانون از حیث
تعیین مجازات و یا صلاحیت محاکم اعم از این است که جرم دفعتاً
واحد یا به دفعات واقع شده و جمع‌مبلغ بالغ بر حدنصاب مزبور
باشد.

ماده 122 - چنانچه نظامی مرتکب اختلاس قبل از صدور کیفرخواست
تمام وجه‌ها مال مورد اختلاس را مسترد کند، دادگاه او را از تمام یا

قسمتی از جزای نقدی معاف می‌نماید و اجرای مجازات حبس را معلق ولی حکم تنزیل درجه یا رتبه را درباره او اجراء خواهد نمود.

ماده 123 - هر نظامی که زائد بر یک میلیون (1 000 000) ریال اختلاس کند، در صورت وجود دلایل کافی، صدور قرار بازداشت موقت به مدت یک ماه الزامی است و این قرار در هیچ یک از مراحل رسیدگی قابل تبدیل نخواهد بود.

ماده 124 - در هر مورد از بزه‌های مندرج در مواد (118) و (119) این قانون که مجازات حبس برای آن مقرر شده، نظامی مرتکب از تاریخ صدور کیفرخواست از شغل خود معلق خواهد شد. دادسرا مکلف است صدور کیفرخواست را به سازمان ذی ربط اعلام دارد. در صورتی که متهم به موجب رأی قطعی برائت حاصل کند، ایام تعلیق جزء خدمت او محسوب و حقوق و مزایای مدتی را که به علت تعلیقش نگرفته دریافت خواهد کرد.

تبصره - فرمانده نیرو یا رئیس سازمان مربوط در نیروهای مسلح و مقامات بالاتر نظامی می‌توانند پس از پایان بازداشت موقت یک ماهه، وضعیت «بدون کاری» - مذکور در قوانین استخدامی نیروهای مسلح - را تا پایان رسیدگی و دادرسی اعمال نمایند.

ماده 125 - هر نظامی که با سوءاستفاده از لباس، موقعیت یا شغل خود به جبر و قهر، دیگری را اکراه به معامله مال یا حق خود نماید یا

بدون حق، بر مال یا حق دیگری مسلط شود، علاوه بر رد عین، مثل یا قیمت مال یا حق حسب مورد، به مجازات حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.

فصل دوازدهم - استفاده غیرقانونی البسه رسمی

یا علائم و نشانها و مدالهاي نظامي

ماده 126 - هر نظامي که علناً نشانها و مدالها و علائم و درجات و البسه رسمي نظامي داخلي یا خارجي را بدون تغيير یا با تغيير جزئي که موجب اشتباه شود بدون مجوز یا بدون حق، استفاده نماید یا از لباس، موقعیت، شغل و کارت شناسایی خود برای مقاصد غیرقانون استفاده کند به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شود مگر اینکه به موجب این قانون و یا قوانین دیگر مستلزم مجازات شدیدتری باشد که در این صورت به آن مجازات محکوم می‌گردد.

تبصره - استفاده از البسه و اشیاء مذکور در این ماده در اجرائی هنرهای نمایشی مشمول مقررات این ماده نخواهد بود.

ماده 127 - هر نظامي در زمان جنگ با دولتی که قرارداد ژنو مورخ 1949 را امضاء نموده یا بعداً به آن ملحق شده است پرچم یا بازوبند یا سایر علائم هلال احمر یا همردیف آن را در منطقه عملیات جنگی بدون حق علناً مورد استفاده قرار دهد، به حبس از شش ماه تا دو سال محکوم می‌شود.

فصل سیزدهم - سایر مقررات

ماده 128 - شروع به جرائم تعزیری جعل و تزویر، سرقت، تخریب یا آتش زدن یا اتلاف تأسیسات یا اسلحه و مهمات یا وسایل و امکانات نیروهای مسلح، تقلب و دسیسه در امور نظام وظیفه، فروش غیرمجاز اموال نیروهای مسلح، ارتشاء، اختلاس، اخاذی یا جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی جرم است و مرتکب حسب مورد به حداقل مجازات جرائم مذکور محکوم می‌شود.

تبصره 1 - در صورتی که عملیات و اقداماتی که شروع به اجرای آن کرده خودمستقلاً جرم باشد، مرتکب به مجازات همان جرم محکوم می‌گردد.

تبصره 2 - هرگاه برای جرائم مذکور در این ماده مجازات محارب مقرر شده باشد، اقداماتی که شروع به جرم تلقی می‌شود در صورتی که در این قانون برای آنها مجازاتی تعیین نگردیده باشد، مرتکب آن اقدامات به حبس از دو تا ده سال محکوم می‌شود.

ماده 129 - جرائمی که پس از اعلام رسمی خاتمه درگیریهای مستقیم رزمی بادشمن و قبل از امضاء قرارداد صلح واقع می‌شود از نظر این قانون جرم در زمان صلح محسوب می‌گردد.

ماده 130 - اعمالی که به موجب ماده (38) و بند (ج) مواد (42)، (43)، (44)، (51) و (78) این قانون صرفاً تخلف انضباطی محسوب می‌شود توسط ستاد کل نیروهای مسلح ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانونتهیه و پس از تصویب فرماندهی کل قوا ابلاغ می‌گردد.

ماده 131 - هرگونه تغییر یا حذف اطلاعات، الحاق، تقدیم یا تأخیر تاریخ نسبت به تاریخ حقیقی و نظایر آن که به طور غیرمجاز توسط نظامیان در سیستم رایانه و نرم افزارهای مربوط صورت گیرد و همچنین اقداماتی از قبیل تسلیم اطلاعات طبقه‌بندی شده رایانه‌ای به دشمن یا افرادی که صلاحیت دسترسی به آن اطلاعات را ندارند، افشاء غیرمجاز اطلاعات، سرقت اشیاء دارای ارزش اطلاعاتی مانند سی‌دی (CD) یا دیسکتهای حاوی اطلاعات یا معدوم کردن آنها یا سوءاستفاده‌های مالی که نظامیان به وسیله رایانه مرتکب شوند جرم محسوب و حسب مورد مشمول مجازاتهای مندرج در مواد مربوط به این قانون می‌باشند.

ماده 132 - در کلیه مواردی که در اثر ارتکاب جرم خسارتی وارد شود، مرتکب علاوه بر مجازاتهای مقرر در این قانون به جبران خسارت وارده و حسب مورد به رد عین یا مال یا پرداخت مثل یا قیمت و اجرت‌المثل نیز محکوم می‌گردد. رسیدگی در این گونه موارد در دادگاههای نظامی نیاز به تقدیم دادخواست ندارد.

ماده 133 - در هر يك از جرائم موضوع اين قانوندر صورتي كه موضوع يا جرم ارتكابي و ميزان تأثير آن مشخص نباشد، دادگاه موظف است موضوع را به كارشناس ياهيات كارشناسي ارجاع و نظر آنان را كسب نمايد.

تبصره - نحوه تشخيص نياز به نظر هيات يادشده يا كارشناس، ارجاع، بررسي واعلام نظر هيات مذكور و يا كارشناس و تعداد و تركيب هياتهاي كارشناسي به موجب دستورالعملي كه توسط ستاد كل نيروهاي مسلح و با همكاري و هماهنگي سازمان قضايي نيروهاي مسلح تهيه و به تصويب فرماندهي كل قوا مي رسد مشخص خواهد شد.

ماده 134 - هرگاه در اثر وقوع بزهي كه رسيدگي به آن در صلاحيت دادگاههاي نظامي است خسارت يا زيان مالي متوجه نيروهاي مسلح شده باشد دادستان نظامي باتعقيب موضوع از لحاظ جنبه عمومي از حيث دريافت خسارات در دادگاه، سمت نمايندگي نيروهاي مسلح را دارا خواهد بود.

ماده 135 - مقررات مرور زمان و مواعيد آن در مراجع قضائي نظامي همانند مقررات مربوط در مراجع قضايي عمومي مي باشد.

ماده 136 - هرگاه جرم ارتكابي كاركنان نيروهاي مسلح جنبه تخلف انضباطي نيز داشته باشد، رسيدگي به تخلف از نظر انضباطي توسط

فرماندهان و مسئولان نیروهای مسلح انجام می‌شود و این موضوع مانع رسیدگی به جرم در مرجع قضایی نخواهد بود و فرماندهان مکلفند مراتب وقوع جرم را به مرجع قضایی اعلام نمایند.

ماده 137 - با تصویب این قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح - مصوب 1371.5.18 کمیسیون امور قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی که در تاریخ 1376.8.11 تمدید شده است - و قانون دادرسی و کیفر ارتش مصوب 1318.10.4 و کلیه قوانین مغایر با این قانون ملغی می‌باشد.

قانون فوق مشتمل بر یکصد و سی و هفت ماده و پنجاه و یک تبصره در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ نهم دی ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 1382.10.25 به تأیید شورای نگهبان رسیده است.